

VÄRLDEN ÄR FULL AV DUMSKALLAR

Fjärde kapitlet – i vilket Zeke resonerar om mode och går till Arbetsförmedlingen

En dag gick jag till Arbetsförmedlingen. Det var för att jag till slut förstått att man måste vara inskriven som arbetslös för att kunna få någon slags arbetslöshetsersättning. Hittills hade jag klarat mig på de pengar jag hade på banken genom att lära mig att leva på nästan inga pengar alls. Det var egentligen inte så svårt. Med låg hyra och nästan inga andra utgifter än de för mat klarade jag mig på en summa som måste ligga en bra bit under vad som räknades som existensminimum. Något av det som gjorde mig mest sned var när jag fick höra hur folk som tjänade femton, tjugo, tjugofem tusen i månaden gnällde över att de hade dåligt med pengar. Hur fan gick det ihop? Vad slösade de bort sina pengar på? Världen var full av dumskallar. Det var väl så att oavsett hur mycket man tjänade så växte ens utgifter i samma takt så att det alltid var brist på kontot två dagar innan löningen. Mitt recept var för det första att aldrig köpa nya kläder. Kläder var dyrt och man behövde inte ha nya varje år. I byrån hade jag tröjor som var över tio år gamla. Lite noppriga var de kanske men de höll. Jeans var jag tvungen att köpa ibland när de var helt utslitna. Jag vägrade att gå omkring och frysa om pungen bara för att det var hål i byxorna. Men jag köpte så billiga jeans jag kunde hitta. Hur stor skillnad kunde det vara mellan ett par billiga och ett par dyra jeans? Det var för fan samma jävla blåa bomullstyg. Att sedan någon liten fjollig man med tunna mustascher eller någon stockholmsbrud satt sitt namn på det ena märket, vad spelade det för roll? Den som gick och köpte jeans för 1500 spänn när man kunde komma undan med trehundra förtjänade att ha det knapert. Det enda jag hade problem med när jag köpte jeans var att det knappt gick att hitta en modell som satt som den skulle. Hur jävla svårt skulle det behöva vara att hitta ett par helt normala, icke moderiktiga brallor som täckte det man ville täcka och som gav en tillräckligt mycket utrymme där man behövde det? Antingen var de så trånga i skrevet att man fick pungbräck bara av att dra dem på sig. Dessutom syntes halva raggsträngen trots att man slitit upp dem så långt det bara gick. Om man skulle få för sig att sätta sig ner skulle man visa rövspringan för halva världen. Vissa modeller var dessutom så fullständigt felsydda att jag inte ens fick dem över röven. De var trånga runt låren där benen var som kraftigast och utsvängda runt vader och anklar där man var som smalast. Men det gick säkert ihop med modemänniskornas logik. För att inte tala om den idiotiska idén att sälja jeans som redan var slitna. Vissa var det till och med redan hål i. Varför skulle jag betala extra mycket pengar för ett par byxor som redan var sönder? Jag hade redan jeans som var sönderslitna. Hade jag fått

rabatt om jag förbarmade mig över dessa stackars söndriga brallor så hade det varit en sak. Men att betala tusen spänn för värdelösa fula jävla trasor. Vad var det för dumskallar som gick på den niten? Men folk var dumma i huvudet. Vem var det egentligen som hittade på att det var inne med den ena färgen ett år och en helt annan nästa år? Varför gick folk omkring i exakt samma jacka allihop som en flock idiotiska gäss och betalade tusentals kronor för denna vinterjacka bara för att alla andra hade en sådan? Den behövdes ju för fan knappt i en stad som Malmö. Hoting, Övre Soppero, Svalbard, visst, men Malmö? Dessutom gick ju fårskallarna med skiten uppknäppt så det var ju inte för kylans skull man hade tjatat öronen av sina föräldrar för att få världen dyraste vinterjacka. Om man köpte en sån jacka så borde den hålla i åtminstone tio år. Själv hade jag köpt en ganska dyr vinterrock efter att ha använt samma jacka i nio vintrar. 999 kronor gav jag och hade ångest i flera veckor. Men den andra var slut. Det hade gått håll både här och där och den var så uttänjd att den hängde som en säck på kroppen. Första gången jag använde min nya rock tänkte jag att det kostade mig tusen spänn att ha den på mig. Det var jävligt mycket pengar för att slippa frysa. Samma dag gick jag ut en andra gång och då tänkte jag att nu var jag nere i femhundra spänn per gång. Fortfarande jävligt mycket pengar.

När jag stack till arbetsförmedlingen den här dagen, som var ovanligt kall, var jag nere i 58 kronor och 76 öre. Det kunde jag räkna ut eftersom jag hade en lapp i innerfickan där jag satte ett streck för varje gång jag använde rocken. Det vill säga varje gång jag gick hemifrån. Naturligtvis räknades det inte som två gånger om jag till exempel var hos tandläkaren och tog av mig rocken där. Det var en gång. Men om jag kom hem från tandläkaren och senare på dagen gick ut och handlade klädd i rocken så berättigade det till ett nytt streck på lappen. Hittills hade jag bara fått ihop sjutton streck men kände att jag var på god väg mot andra delmålet, femtio spänn per gång. Första målet var så klart tio användningar för hundra kronor gången. Det hade tagit mig en knapp vecka. Jag hade nu kommit så långt att jag verkligen kunde njuta av att slippa frysa när jag trampade längs Kungsgatan på väg mot Arbetsförmedlingen. Ingen iskall vind letade sig in genom kragen eller i glappet mellan ärm och handske. Muddar, halsduk, dunstopning, kapuschong. Det var härligt. Dessutom var rocken utrustad med en massa fickor. Både stora och små, inner- och ytterfickor, med och utan dragkedja. Det var en förbannat bra vinterrock och när jag använt den åttiotre gånger till så var kostnaden nere i under tio spänn per gång. Då skulle det vara värt varenda krona. Egentligen var det för varmt för rocken den här dagen, men de andra jackorna jag hade var antingen för tunna eller för slitna.

När jag kom in på Arbetsförmedlingen förstod jag av en skylt att jag skulle skriva in mig på en särskild dator som stod strax innanför dörrarna. Jag hade förväntat mig att hela lokalen skulle vara full av folk. Men jag var i princip ensam där. En stackars kvinna som såg ut att vara från Somalia irrade omkring som om hon var vilsen innan en ur personalen gick fram och frågade henne vad hon sökte.

Det tog mig nästan en halvtimme att fylla i alla uppgifter de ville ha. Eftersom mina studier inte varit särskilt strukturerade var det svårt att reda ut vad jag egentligen hade läst och hur mycket. Likadant var det med arbetslivserfarenhet. I välordnade Myndighetssverige blev det direkt problem om man inte passade in i de olika mallar som fanns. Därför hatade jag att fylla i blanketter. Jag tycktes aldrig kunna passa in. Kunde aldrig bara kryssa i en ruta och säga: ”Det är jag. Den här beskrivningen passar in precis på mig och mina förhållanden.” När jag väl var klar såg jag på samma skylt som innan att man måste ha legitimation med sig när man skulle prata med en handläggare. Just denna dag hade jag bestämt mig för att inte ta med plånboken. Vanlig bok hade jag med mig eftersom jag förväntat mig att få sitta hela dagen och köa innan det blev min tur. Det var inte så långt hem men det kändes surt. Det tog mig bara knappt tio minuter att cykla hem. Tog inte av mig utan bytte bara ut *Nu var det 1914* av Eyvind Johnson mot plånboken.

Jag visste inte riktigt vad jag hade förväntat mig för bemötande på arbetsförmedlingen. En gång innan hade jag gått dit. Sju, åtta år tidigare. Då skickades jag på söka jobb-kurs där de talade om att man inte skulle räkna med att de kunde fixa något arbete åt en utan att det var kontakter som gällde. A fan. Det var en jävla tur att man slösade bort en hel förmiddag på att få reda på det. Nu var det inga problem med någonting. Det enda som var svårt var att hitta toaletten. Först öppnade jag dörren till något slags lager för kontorsmaterial. Det var som ett dåligt skämt i en tecknad film. Tanten jag pratade med var hur trevlig som helst. Inte alls som den jävla brödnollan jag snackat med förra gången. Det enda det stolpskottet kunde säga var att jag alltid kunde söka jobb på McDonalds. Visserligen hade ansökningstiden till det aktuella jobbet gått ut och visserligen ville de ha folk som var yngre än jag men det var hans rekommendation. Det var ju bra jobbat. Såg jag ut att vara så komplett befriad från tankeförmåga att jag behövde hjälp med att komma på det: ”du kan alltid söka jobb på McDonalds”. Jag ville inte äta deras skitmat så varför skulle jag vilja sälja den? Eller gå och torka upp efter skråniga, finniga tonåringar som trodde att bästa sättet att imponera på brudar var att bete sig som levande bevis för att människan härstammade från aporna. Dessutom hade Wallraff redan gjort hamburgerkedjorna så den dörren var insparkad sedan länge.

Men den här tanten var som sagt vänlig. Hon sa att jag antagligen hade rätt att tillhöra Arbetsförmedlingen kultur, eftersom jag var journalist.

– Det är en ynnest att tillhöra ”Kultur”, sa hon.

Hon fixade till och med så att jag skulle slippa sticka till kulturkontoret och skriva in mig en gång till. Kunde det verkligen vara så här smidigt? Jag hade rätt till Alfa-kassa inom några veckor. Handläggaren på ”Kultur” skulle ringa mig snarast och kalla mig till ett möte. Lycka till! Tack och hej.

Hela proceduren hade gått så smärtfritt och var så uppmuntrande att jag bestämde mig för att fira genom att sticka in om AG's och köpa en bit dansk ost. Det var lyx men det kunde det vara värt. Den var inte ens särskilt dyr. Nedsatt till 69.90 kilot. Jag kände mig fan som pojken med guldbyxorna.

Egentligen var jag journalist. Eller rättare sagt, jag hade utbildat mig till journalist, sent omsider, men aldrig jobbat som det. Jag kunde ibland tänka att jag var bra jävla dum som, när jag väl bestämde mig för att BLI något, efter att ha halkat in och ut på universitetet och slirat runt mellan institutioner och fakulteter, valde en utbildning där de redan på intagningsprovet hamrade in i skallen att arbetslösheten väntade. Man skulle skriva ett referat av två texter som bara handlade om hur svårt det var att få jobb och hur arbetsgivarna utnyttjade folk och missbrukade lagstiftningen. Men ingen reagerade. Vi satt där alla och filade på våra små referat när vi lika gärna kunnat riva skiten i bitar och gå därifrån eftersom det uppenbarligen bara var slöseri med tid. På någon jävla vänster kom jag in på utbildningen. Fast det hade jag nog räknat med. Jag tyckte att jag inte borde vara dummare eller sämre på att skriva än någon annan där. Jag hade alltid haft inställningen när jag skrev tentor att visserligen är jag inte bra förberedd eftersom jag ägnat mer tid åt att läsa *Brott och straff* än *Svensk medeltid*, men jag kommer att klara mig precis. Vissa andra töntar pluggade dag och natt i två veckor och fick gå på både koffeintabletter och lugnande för att de tänkte att de antagligen skulle hamna strax under gränsen för godkänt. Trots att de bankat in hela boken i skallen och kunde rabbla den framlänges och baklänges så var de för nervösa för att klara av att tänka när de väl satt där. Men eftersom det sällan krävdes att man skulle tänka när man skrev tentor så fick stirrgökarna sitt VG. Men *Brott och straff* hade de inte läst.

Nu satt jag och väntade på att en kille från arbetsförmedlingen skulle ta kontakt med mig. Jag visste inte vad han skulle kunna göra för mig eftersom det inte fanns några jobb. Jo, uppåt landet fanns det ett eller annat. Vissa tidskrifter och branschtidningar annonserade också efter folk ibland men alla krävde att man flyttade till Stockholm. Det var illa nog att bo i Malmö.

Varför skulle jag vilja flytta till ett ännu större och skitigare rövhål? I Skåne var det dött och hade varit så under de två år som gått sedan jag slutat på universitetet. Sedan Arbetet la ner och alla andra började spara så hade ju inte suget efter journalister utan erfarenhet precis exploderat. Nu var jag ju inte direkt utan yrkeserfarenhet. Jag hade haft flera olika jobb, men inget som verkade väga särskilt tungt när arbetsgivarna läste meritförteckningar. Efter lumpen jobbade jag ett tag på en bensinmack. Sålde glass och cigaretter och läste porrtidningar i förrådet. Ett tag jobbade jag som växeltelefonist av alla jävla saker man kunde göra när man hade telefonfobi. Jag satt och svarade i telefon på ett halvstort företag ute i Fosie. Dit ringde en massa idioter som verkade helt konfysa över att det var en man som svarade. Stroppiga var de också. En gång ringde en gubbe och utan att presentera sig sa han:

– Ann-Marie Busk.

– Ursäkta, men jag tror inte att vi har någon som heter så här.

Jag sa att jag trodde, men jag visste att det inte fanns någon med det namnet.

– Det har ni visst.

– Vi har en Berit Buch och en Anna-Karin Klinkhoff.

– Ja, får jag prata med någon av dem då.

Ovänlig var skitgubben också. Sedan ringde han några veckor senare.

– Ann-Marie Busk.

– Hon har semester. Kan jag koppla dig till någon annan?

Det var så man fick ta dem. Det gick inte att sitta och skälla på kunderna även om man hade god lust ibland. Det fattade till och med jag. Efter ett halvår la dem ner växeln och köpte in tjänsten från något företag i Norrland. Jag vet inte om jag hade något med saken att göra.

Antagligen inte. De visste att de skulle lägga ner och därför fick en sådan som jag jobbet tills så skedde.

Nu satt jag på röven och väntade på att något skulle hända. Det gjorde det såklart inte. Varje sommar sökte jag semestervikariat på tidningarna i Skåne. Vanligen fick jag avslag med vändande post. Jobb fick jag aldrig. En gång gjorde jag en intervju med en gubbe som suttit sju år i fängelse under militärdiktaturen i Uruguay. Försökte sälja artikeln till några samhällsmagasin. Jag trodde att jag skulle få napp för det var precis efter valet då Uruguay fick Sydamerikas första riktiga socialistiska regering. Ingen nappade. Sedan sket jag i det. Vad fan skulle jag skriva om? Det var inte heller någon mening med att sitta och gnälla. Men det var det många som inte fattade. De grät ut offentligt om att det var för jävligt att det inte fanns jobb till dem nu när de hade utbildat sig till journalister. Vem fan hade sagt att det var en mänsklig rättighet att få jobba som journalist? De verkade få det till att det hade kommit

som en jävla chock att det var inte var direkt brist på journalister i kungariket Sverige. Så länge det utbildades dubbelt så många varje år som branschen behövde såg det inte ut som om det skulle bli så mycket bättre heller. Det enda man kunde hoppas på var att det där famösa köttberget skulle börja gå i pension. Det närmade sig. Fast då var väl jag så långt ute i kylan att nyhetsnäsan förfrusit och trillat av. Jag visste inte riktigt om jag orkade bry mig. Hur många var det egentligen som fick jobba med det de verkligen ville? Ingen jag kände i alla fall. Alla halkade in på ett bananskal någonstans och så stannade de där. Hade det bara funnits andra jobb att få så hade det inte varit så farligt, tyckte jag, men det var skit med det också.